THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper of Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year.
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

"כאפט דעם גנב"

לאָרד טשענסלאָר, וועלכער פאָרט איצט אויעק פון ארץ־ישראל איף זיין זומערדיקער וואַקאַציע, האָט זיך געוואָלט פאַרזיכערן, אז אין זיין אָפּ־וועזנהייט זאָל זיך ניט אָפּשפּיקן די זעלבע דראַמע, וואָס אין אוגוסט העצטן יאָר, ווען ער איז געווען אויף זיין וואַקאַציע, האָט ער צו זיך פאַררופן די פירער פון דער אַראַבישער עקזעקוטיווע, האָט זיי דערציילט, אז דער קאָלאָניאַלער אָפיס אין לאָנדאָן האָט געהערט וועגן פאַרבאַרייטונגען וואָס די אַראַבער מאַכן פאַר נייע אומרוען אין דעם־היי־קאָמישאָנערס אָפּוועזנהייט, און האָט זיי אייפגעפאָדערט זיי זאָלן אים צוזאָגן, אז זיי וועלן זעען צו האַלטן די אַראַבער אין אָרדענונג.

די אַראַבישע פאַרשטייער האָבן געבראָכן מיט צאָרן פון געדעכטניקייט. זיי, די אַראַבער, זאָל מען חושד זיין אין אויפרייצן און זוכן אַרויסצורופן אומרוען! דאָס איז אַן אומגעהערטער בלבול. זיי קעמפן און וועלן ווייטער קעמפן פאַר זייערע רעכט בזכות דורך פרידלאַכע מיטלען!

האָבן מיר א צוזאָג פון די אַראַבישע פירער, אז זיי וועלן ניט העצטן צו קיין גוואַלדטאַטן. איז אזא צוזאָג עפּעס פאָרט ווערט, אויב ער זאָל נאָר געהאַלטן ווערן: אָן זייערע העצטן וועלן קיין אומרוען טאַקע ניט זיין.

די ענגלישע אויסגאַבע פון'ס אַראַבישן "פאַלאַשטין" איז באַטירלאַך, אויף פול מיט צאָרן פאַר דעם בלבול וואָס מען האָט אויסגעטראַכט אויף די אַראַבישע פירער. זי קומט צום באַשלוס, אז דעם בלבול האָבן געקאָנט אויסטראַכטן בזכות די פאַלעסטינער אידן, און זי דרינגט ווייטער דערפון, אז דאָס זיינען די אידן וואָס גרייטן צו נייע אומרוען. היות, הייסט עס, ווי די אידן ווילן באַקעמפן דעם ניט גינסטיקן פאַר זיי באַרוכט פון לאָרד סימפּסאָן, וואָס זיי דערוואַרטן, אַרגאַניזירן זיי איצט נייע אומרוען. "ווי זיי האָבן עס געטאָן לעצטן יאָר", און כדי צו פאַרדעקן זייערע בעזיקן, קערן זיי דאָס אויס אויף די אַראַבער!

קאָנען מיר דערפון דריינען צוויי זאַכן: ערשטנס, אז די אידן אַליין האָבן עס לעצטן יאָר אָרגאַניזירט די פאַנאַטיקן אויף זיך אין הכרזן אין אין צפת און די איבערפאַלן אויף די אידישע קאָלאָניעס און ישובים; און, צווייטנס, אז די אידן גרייטן צו נייע אומרוען, ווייל מיט זייער הילף האָפן זיי צו באַקעמפן די ניט־גינסטיקע פאַר זיי באַרוכטן!

מען קאָן זיך זיכער ניט פאָרשטעלן, אז די אַרויסגעבער פון "פאַלאַשטין" זאָלן זיין אועלכע אידיאָטן, אז זיי זאָלן גלויבן א וואָרט פון דעם וואָס זיי זאָגן דאָ בנוגע דער פראַגע. אָבער זייער ציל וועט קלערער, ווען מען לייענט דעם סוף פון'ס אַרטיקל. אין וועלכן זיי רופן די אַראַבער, זיי זאָלן ניט געבן די אידן די געלעגנהייט אַרויפצוצווינגען אַ נייעם אויסברוך.

דאָס איז כדומר'שט א רוף צו שרום. אָבער אין דער אמת'ן מיינט ער: "די אידן גרייטן זיך צו אַטאַקירן די אַראַבער, און די אַראַבער דאַרפן וויסן, ווי צו באַגעגענען עס"...

מיט'ן געשריי "כאַפּט דעם גנב", זוכט דער גנב אַליין אָפּנאַרן דעם עולם וואָס יאָגט זיך נאָך אים. דאָ וועט דער גנב אָבער קיינעם ניט אָפּנאַרן, סיידן די, וואָס ווילן זיך לאָזן נאַרן...

דער בית־יתומים קאַמפּיין

די יובילײ־פייערונג פון'ס מערב קאַנאַדער בית־יתומים, מיט דעם קאַמפּיין פון עפנטלאַכקייט וואָס איז אָנגעפירט געוואָרן אין פאַרבינדונג מיט דער פאַסירונג, האָט וואַרשיינלאַך קלערער געמאַכט פאַר די מערב קאַנאַדער אידן די לאַגע פון דער אינסטיטוציע און זייערע פאַרפליכטונגען צו איר, וואָס זיינען ביז איצט ניט אין פולער מאָס פאַרפליט געוואָרן.

דאָס לעצטע האָט געפירט צו דעם, אז די אינסטיטוציע זאָל יעדן יאָר פאַרבלייבן מיט א דעפיציט פון עטלאַכע טויזנט דאָלאַר. וועלכן ס'איז ניט געווען פון וואַנען צו דעקן. אין עטלאַכע יאָר צייט האָט זיך עס אָנגעזאַמלט אין א היכשן סך הכל, וואָס איז געוואָרן א דראָענדיקע געפאַר פאַר'ן בית־יתומים.

א טייל פון דעם ביז־איצטיקן אָנגעזאַמלטן דעפיציט איז שוין גע־דעקט געוואָרן דורך ביישטייערונגען בעת דער יובילײ־פייערונג, און דאָס איבעריקע מוז נאָך איצט געשאַפן ווערן. אָבער ניט ווייניקער וויכטיק ווי דאָס, איז די אויסמיידונג פון ווייטערדיקע דעפיציטן אין דער צוקונפט.

דאָס דאַרף לויט דעם פּלאַן אָנגעצייכנט פון דער בית־יתומים פאַר־וואַלטונג, דערגרייכט ווערן הויפּטזאַכלאַך דורך דער "מאָביליזאַציע" פון אַלע אידישע פרויען פון מערב קאַנאַדע פאַר דער אַרבעט פאַר די יתומים. — וואָס איז זייער נאַטירלאַכסטע אַרבעט. א פאַר טויזנט פרויען מיט ביי־שטייערונגען פון א דאָלאַר און העכער א יאָר קאָנען לייכן דאָס דעפיציט פראָבלעם.

נאַטירלאַך, וועלן די מענער גלייכצייטיק זייערע יערלאַכע ביישטיי־ערונגען ניט נאָר ניט טאָרן פאַרקלענערן, נאָר, אין איינקיק פאַלן, זיי נאָך פאַרגרעסערן. אנדערש וועט דאָס פּראָבלעם ניט געלייזט ווערן. און די וויכ־טיקע מערב קאַנאַדער אידישע אינסטיטוציע וועט שטענדיק מוזן רייד־ווען א געפאַר פאַר איר עקזיסטענץ.

דער שליח פון בית יתומים איז איצט אויף זיין יערלאַכן טור איבער מערב קאַנאַדע. ער וועט זוכן דורכצופירן די פלענער פון דער פאַרוואַלטונג אין לעבן, און מיר האָפן, אז אַלע אידן פון מערב קאַנאַדע, די פרויען ווי די מענער, וועלן אים באַהילפיק זיין אין זיין אַרבעט. פאַרזיכערנדיק די יער־לאַכע הכנסה פון'ס אנשטאַלט.

23 טעג אין דער לופטן

דער אויסדויער פלי פון'ס שיקאַגער עראָפּלאַן "סיטי אָף שיקאַגאָ" האָט א סך א גרעסערע באַדייטונג, ווי די קונציקע אויסדויער שפּילן, דורכ־געפירט בלויז צוליב סענסאַציע. ווי עס איז דער מנהג אין אַמעריקע: ווי אויסדויער טענין, אויסדויער פרעסעריי אָדער זויפעריי, און א. וו.

דער "סיטי אָף שיקאַגאָ" האָט זיך געהאַלטן איבער דריי־און־צוואַנ־ציק טעג אין דער לופטן, און פאַר דער צייט געמאַכט א מהלך, וואָס איז ענלאַך צו פינף מאָל אַרום דער ערד. דערמיט איז דערוויזן געוואָרן די זי־כערקייט פון לופט־פליעריי מיט אַן עראָפּלאַן, וואָס וועט האָבן א גרויסע ווירקונג אויף דער וויטערדיקער אַנטוויקלונג פון לופט־פליעריי.

דער עראָפּלאַן איז דאָ נאַטירלאַך געשטאַנען אין שטענדיקער פאַר־בינדונג מיט דער ערד. ער האָט פאַר דער צייט א פּאָר הונדערט מאָל אָנגע־פילט זיינע רעזערוואָאַרן מיט א פרישן זאַפּאַס פון גאַזאָלין, צוגעשטעלט דורך אַן אַנדער עראָפּלאַן, אין דער לופטן.

פאַר דער פולסטער זיכערקייט פון עראָפּלאַנען, — אויסער אומפאַר־מיידלאַכע אומגליקס פאַלן, פון וועלכע אפילו א וואָגן געפירט פון אָקסן איז ניט אינגאַנצן געזיכערט, — זיינען נויטיק פאַר זיי אַפּטע סטאַנציעס, וואו זיי זאָלן קאָנען קריגן די נויטיקע פאַר זיי זאַפּאַסן און רעפּאַראַציעס. אזעל־כע וועלן מיט דער צייט מסתמא פאַרשפּרייט ווערן אומעטום, אויף דער ערד און אפילו אויף די ימים. און דער עראָפּלאַן הייסט דאַן ווערן איינער פון די זיכערסטע פאַרקער מיטלען.

דאָס איז וואָס דער אויסדויער פלי פון די צוויי שיקאַגער העלדישע יונגעלייט זאָגט אונז אָן.

פאַר דעם ענגלענדער באַלפור

פון העלענע חנה טהאָן
ירושלים

אַלע צרות וועלכע דער ציוניזם און קודם כל דער ארץ־ישראל'דיקער אידי־שער ישוב האָבן דורכגעמאַכט אינ'ם לעצטן יאָר, האָבן דערגרייכט זייער העכסטע שטופע מיט דער פאַרעפנטלאַ־כונג פון דעם "ווייס בוך"; איצט האָט מען געפילט אז די שנאה, באַליידיקונגען און פאַרפאָלגונגען מצד אונזערע קעגנער האָבן דערגרייכט זייער גאָר לעצטן גרעד־ניץ. אַם ערגסטן דערביי איז דער פאַקט, אז צווישן אונזערע קעגנער דאַרפן מיר אין דער ערשטער ליניע זעען דוקא די יעניקע, וועמען מיר האָבן אזוי ענטוזיאַס־טיש פאַרטרויט אונזער שוץ און אַנט־וויקלונג אין'ם לאַנד: די ענגלישער רע־גירונג.

ס'איז אומענדלאַך שווער, און על פי־רוב ניט פּרוכטבאַר, זיך אָפּצוגעבן מיט פעלקער פסיכאָלאָגיע, און צו וועלן דער־קלערן די אָדער אַן אַנדער דערשיינונג מיט דער אייגנאַרטיקייט פון דעם פאָלק, וואָס האָט די דאָזיקע דערשיינונג פאַר־אורזאַכט. ס'איז דעריבער אויך ניט דער־לויבט צו דערקלערן די שטעלונג פון דער ענגלישער רעגירונג און איר באַאַמטענ־שאַפט, אינ'ם לעצטן יאָר קעגן אונז און איר פאַרזוך צו צעשמעטערן אונזער בנ־ין אין ארץ־ישראל, מיט דעם "ענגלישן פאַרראַט", אָדער כאַראַקטער. מיר דאַרפן נעזעען ענגלישע באַאַמטע וועגן זיי זיינען אהער געקומען, און מערערע מיטגלידער פון דער בריטישער רעגירונג האָבן מיר דאָ באַגריסט; מיר האָבן זיי באַטראַכט און אויף געלעגענהייט אויך אונזערע קעגנער אונזער בנ־ין אין ארץ־ישראל, מיט דעם "ענגלישן פאַרראַט", אָדער כאַראַקטער. מיר האָבן געזען ענגלישע באַאַמטע וועגן זיי זיינען אהער געקומען, און מערערע מיטגלידער פון דער בריטישער רעגירונג האָבן מיר דאָ באַגריסט; מיר האָבן זיי באַטראַכט און אויף געלעגענהייט